

Dosarul nr. 2ra-1079/22
(2-19173601-01-2ra-08082022)

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Mardari)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, I. Dutca, D. Băbălău)

ÎNCHEIERE

26 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătoriai

Dumitru Mardari
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de reprezentantul recurentei
Cristina Popa, avocatul Liubomir Dudulica,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Cristina Popa
împotriva lui Viorel Popa, intervenient accesoriu Direcția de ocrotire a drepturilor
copilului a sectorului Botanica, municipiul Chișinău cu privire la decăderea din
drepturile părintești,

împotriva deciziei din 19 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
respinsă cererea de apel depusă de reprezentantul apelantei Cristina Popa, avocatul
Liubomir Dudulica, a fost menținută hotărârea din 15 octombrie 2021 a Judecătoriai
Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La data de 29 octombrie 2019, Cristina Popa a depus cerere de chemare în
judecată împotriva lui Viorel Popa cu privire la decăderea din drepturile părintești.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, a fost în relații de căsătorie cu
pârâtul Viorel Popa din 01 noiembrie 2008 până la 24 ianuarie 2019.

Din căsătoria lor au un copil minor, fiica XXXXX, născută la data de XXXXX,
care la moment se află la întreținerea mamei, Cristina Popa.

La data de 04 iulie 2018, prin hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Centru
menținută prin decizia din 24 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă
acțiunea depusă de Cristina Popa împotriva lui Viorel Popa și a fost desfăcută căsătoria
dintre aceștia. Conform hotărârii menționate a fost dispusă încasarea de la pârâtul
Viorel Popa în beneficiul reclamantei Cristina Popa a pensiei de întreținere a copilului
minor, XXXXX, în mărime fixă de 2300 lei, lunar, începând cu data de 23 aprilie 2018
și până la atingerea vârstei majoratului.

Prin încheierea din 06 noiembrie 2018 a Judecătoriai Chișinău, sediul Centru,
au fost aplicate măsuri de protecție a victimelor violenței în familie – Cristina Popa și
XXXXX împotriva agresorului Viorel Popa pe un termen de 90 zile.

Drept temei pentru emiterea încheierii a servit faptul că în privința lui Viorel
Popa a fost pornit un dosar penal, fiind învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de
art. 175 Codul penal - acțiuni perverse săvârșite față de o persoană despre care se știa
cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani, constând în asistarea victimei XXXXX

la spectacole pornografice și în alte acțiuni cu caracter sexual.

De asemenea, a fost petrecută evaluarea psihologică a minorei XXXXX, fiind întocmit Raportul de evaluare psihologică nr. 170 din 28 iunie 2018, și s-a constatat că minora manifesta semne specifice copiilor victime ale abuzului sexual sau martori ai unui act sexual în mediul în care a trăit. S-au constatat: trăiri de nesiguranță, neîncredere în sine, tristețe adâncă, anxietate sporită, frică, rușine, contacte dificile cu alte persoane, stare de neputință, închidere în sine, defense puternice manifestate prin râs. S-a recomandat aflarea în atmosferă securizată atât în mediul intern, cât și extern, asistență psihologică de lungă durată în vederea dobândirii rezistenței și imaginii de sine, precum și diminuarea impactului evenimentului traumatic trăit.

Prin încheierea din 06 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a constatat cert că XXXXX și Cristina Popa sunt victime ale violenței fizice și psihologice în familie, manifestată de către agresorul Viorel Popa.

La data de 12 decembrie 2018 a fost întocmit suplimentar un Raport de expertiză judiciară psihologică nr. 17 cu concluzia că minora XXXXX manifesta semne specifice copiilor victime ale abuzului sexual, acestea fiind: schimbarea bruscă a dispoziției, tulburări de somn, comportament regresiv și evitant (evită să vorbească și să-și amintească despre tata), autostigmatizare, culpabilizare, depresie, anxietate, relații reduse cu grupul de colegi și incapacitatea de a-și face prieteni, autoagresiune manifestată prin mușcarea și ruperea unghiilor, lipsa dorinței de a frecventa școala, scăderea concentrației și atenției, nereușita școlară (aspectele ce se referă la școală s-au manifestat în clasa întâi, imediat după evenimentele traumatizante suportate de minora). Alte semne ce atestă dezvoltarea stresului urmare a evenimentelor traumatizante sunt: lipsa senzației de securitate, epuizare nervoasă, sentiment de neputință, dezvoltarea unor mecanisme de apărare de lumea înconjurătoare, suspiciozitate, ostilitate, disconfort emoțional, sentiment de inadecvare, stimă de sine scăzută, sentiment de eșec, închidere în sine, exaltare, emotivitate, tensiune interioară, căutarea susținerii și compasiunii de la persoanele apropiate.

Din relatările minorei XXXXX și a mamei Cristina Popa, precum și din analiza materialelor dosarului s-au depistat următoarele forme de abuz sexual: participarea involuntară a minorei la scenele sexuale ale tatălui cu alt bărbat, molestarea de natură sexuală.

La fel, pe parcursul investigațiilor efectuate expertul a depistat și alte forme de abuz exercitat de Viorel Popa asupra fiicei sale minore, XXXXX, acestea fiind fizic și emoțional prin aplicarea loviturilor la fund, sperierea minorei, ridicarea vocii, abordarea unui limbaj obscen cu prietenii săi în prezența minorei, neglijarea prin lăsarea minorei fără supraveghere într-un centru comercial, precum și lăsarea minorei fără supraveghere acasă și fumatul în prezența minorei cu expirarea fumului în direcția ei. Reieșind din nivelul de dezvoltare psihică a minorei XXXXX, aceasta nu are capacitatea de a conștientiza pe deplin esența acțiunilor de abuz sexual, precum și să de-a declarații cu privire la aceasta. La minora XXXXX nu s-au depistat înclinație spre fantazare și sugestibilitate sporită.

La fel, prin nota informativă nr. 231 din 12 decembrie 2018 emisă de Institutul pentru Familie și Inițiative Sociale, se comunică că actualmente, minora XXXXX beneficiază de servicii de consiliere psihologică drept urmare a adresării repetate din luna martie a anului 2019, fiind realizate 2 ședințe de consiliere psihologică (în data de 12 martie 2019 și 02 aprilie 2019). Motivul invocat pentru reluarea ședințelor de

consiliere a fost intensificarea trăirilor psiho-emoționale negative observate de către mama minorei, Cristina Popa.

La începutul activității cu psihologul Victoria Captari, au fost observate o serie de comportamente printre care: agitație, disponibilitate redusă în comunicare, tendințe agresive exprimate în timpul jocului (rupea picioarele păpușilor), un ton ridicat al vocii, privire orientată în jos în momentul adresării întrebărilor de către psihologi și refuzul de a participa la ședință în absența mamei. În urma observațiilor realizate în timpul ședințelor de consiliere psihologică s-a constatat că minora manifesta labilitate emoțională sporită și necesită intervenție psihoterapeutică specializată de lungă durată cu implicarea după caz a persoanei de încredere (mama acesteia Cristina Popa).

A solicitat reclamanta Cristina Popa decăderea din drepturile părintești a pârâtului Viorel Popa.

Prin hotărârea din 15 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 26 octombrie 2021, avocatul Liubomir Dudulica în interesele apelantei, Cristina Popa a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 15 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii depuse.

Prin decizia din 19 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de reprezentantul apelantului Cristina Popa, avocatul Liubomir Dudulica, a fost menținută hotărârea din 15 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, Colegiul a constatat că, prima instanță a determinat corect raportul juridic dedus judecătii, circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei au fost stabilite și elucidate pe deplin, probelor prezentate a dat apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele, iar hotărârea este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

Analizând argumentele invocate în cererea de apel, în raport cu probele anexate la dosar și prevederile legii, ce guvernează raportul litigios, instanța de apel a conchis că, cererea de apel urmează a fi respinsă, cu menținerea hotărârii contestate, din următoarele considerente.

La caz, Colegiul a statuat că, decăderea din drepturile părintești este o sancțiune care poate fi aplicată față de părinții care din culpă gravă nu-și îndeplinesc obligațiunile față de copil sau fac abuz de drepturile părintești. Având în vedere faptul că decăderea din drepturile părintești este o sancțiune foarte drastică, ea necesită a fi aplicată față de părinți numai după ce se va constata că, alte măsuri luate față de părinții ce nu-și onorează obligațiile nu au dat nici un efect.

Totodată, conform art. 68 alin. (1)-(3) din Codul familiei, decăderea din drepturile părintești are loc numai pe cale judecătorească. Acțiunea privind decăderea din drepturile părintești poate fi pornită de celălalt părinte, tutorele copilului, autoritatea tutelară locală/teritorială. Cererea privind decăderea din drepturile părintești se examinează cu participarea obligatorie a autorității tutelare locale/teritoriale.

Reieșind din cerințele art. 8 al Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului (Aderat prin Hot. Parl. nr. 408-XII din 12.12.90), și art. 60 din Codul familiei al RM, părinții au dreptul și sunt obligați să-și educe copiii. În susținerea cerinței

privind decăderea din drepturile părintești, s-a invocat faptul că părinții pot fi decăzuți din drepturile părintești dacă fac abuz de drepturile părintești, atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului, prin comportare amorală, influențează negativ asupra copilului și dacă au săvârșit infracțiuni premeditate contra sănătății copiilor.

Subsecvent, instanța de apel a ținut să explice că abuzul de drepturile părintești se exprimă prin exercitarea acestor drepturi în detrimentul copilului și poate fi manifestat, de exemplu, prin crearea unor obstacole în procesul de instruire a copilului, prin antrenarea copilului în acțiuni criminale. Decăderea din drepturile părintești ca urmare a săvârșirii infracțiunilor premeditate contra vieții și sănătății copiilor sau a soțului poate avea loc numai în cazurile în care există o sentință judecătorească de condamnare a părintelui în privința căruia se solicită decăderea din drepturile părintești.

Avînd în vedere faptul că decăderea din drepturile părintești este o sancțiune foarte drastică, ea necesită a fi aplicată față de părinți numai după ce se va constata că alte măsuri luate față de părinții ce nu-și onorează obligațiile nu au dat nici un efect (ex.: preîntîmpinarea părinților, atragerea la răspunderea contravențională în temeiul art. 63 Cod contravențional).

Astfel, Colegiul a reținut că instanța de fond corect a remarcat reieșind din probele anexate la dosar, că nu s-a demonstrat în mod cert faptul că pârâțul Viorel Popa ar fi întreprins în mod intenționat acțiuni care atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului sau că prin comportamentul amoral a influențat negativ asupra copilului, nefiind prezentate probe concludente din care ar reieși dincolo de orice dubiu rezonabil existența unor fapte ilegale sau amorale săvârșite de pârâțul Viorel Popa.

Prin urmare, ce ține de cauza penală intentată în privința lui Viorel Popa pe semnele infracțiunii prevăzute la art. 175 Cod penal, instanța de apel a apreciat acest temei drept unul prematur pentru a fi reținut în susținerea cerinței privind decăderea din drepturile părintești, or, persoana este prezumată nevinovată atîta timp cît vinovăția sa nu-i va fi dovedită, în modul prevăzut de lege, într-un proces judiciar public, în cadrul căruia îi vor fi asigurate toate garanțiile necesare apărării sale, și nu va fi constatată printr-o hotărâre judecătorească de condamnare definitivă.

La fel, instanța de fond în mod just a punctat că argumentul despre faptul imposibilității plecării peste hotarele țării și imposibilității perfectării actelor de identitate, nu constituie temei de decădere din drepturile părintești, or, legislația națională nu pune careva limitări la perfectarea actelor de identitate pentru copiii minori, precum și nu condiționează plecarea peste hotarele țării cu existența acordului celuilalt părinte, cu excepția cazului schimbării domiciliului peste hotarele țării, însă acest fapt nu a fost invocat în ședință de judecată, precum și nu a fost probat nici într-un mod, purtând un caracter pur declarativ.

De asemenea, instanța de apel a reținut că, prima instanță just a remarcat că reclamanta/apelantă Cristina Popa însăși a confirmat că o perioadă considerabilă de timp nici ea, nici minora XXXXX nu au fost contactate de Viorel Popa.

Mai mult decât atât, și autoritatea publică Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Botanica, mun. Chișinău în avizul concluzie a indicat că pârâțul Viorel Popa anterior a solicitat stabilirea unui grafic de întrevederi cu copilul, dar la data de 04 octombrie 2019, a declarat că solicită reexaminarea cererii după ce se va expune instanța de judecată asupra cazului penal pe art. 175 Cod penal.

Astfel, instanța de apel a statuat că este important a indica că dispozițiile art. 67

din Codul familiei, nu pot fi aplicate în mod automat, ci numai în urma unei examinări multiaspectuale și complexe, pentru a stabili: dacă au fost săvârșite abateri grave de către părinte, în privința persoanei copilului minor și dacă este în interesul superior al copilului, aplicarea unei astfel de măsuri.

Ori, este cert că legăturile de familie pot fi destrămate doar în circumstanțe excepționale și ca urmare, a celor relatate în ansamblu se atestă că temeiuri pentru decăderea lui Viorel Popa din drepturile părintești asupra copilului minor, instanța de apel nu a constatat, astfel, corect s-a dispus respingerea acțiunii date.

Din aceste considerente, Colegiul a concluzionat că, instanța de apel corect a ajuns la concluzia de a respinge cererea de apel depusă de reprezentantul apelantei Cristina Popa, avocatul Liubomir Dudulica și de a menține hotărârea din 15 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 19 iulie 2022, reprezentantul recurenteii Cristina Popa, avocatul Liubomir Dudulica, a depus cerere de recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 19 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 15 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, remiterea cauzei la rejudecare cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului depus, reprezentantul recurenteii Cristina Popa, avocatul Liubomir Dudulica, a indicat că atât instanța de fond cât și instanța de apel la examinarea cauzei au încălcat esențial și au aplicat eronat normele de drept procedural și material, ceea ce a dus la adoptarea unei soluții neîntemeiate.

Totodată, s-au invocat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanța de apel a normelor legale aplicabile speței.

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 08 august 2022 (f.d. 168), instanța de recurs a comunicat intimaților recursul depus, informând despre necesitatea depunerii referinței.

Prin referința depusă la 17 august 2022, reprezentantul intimatului Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Botanica, mun. Chișinău, Silvia Marian, a solicitat ca la pronunțarea deciziei să se țină cont în exclusivitate de interesul superior al copilului.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 19 mai 2022, iar cererea de recurs a fost depusă la 19 iulie 2022.

Materialele cauzei atestă expedierea prin intermediul oficiului poștal, a copiei deciziei integrale participanților la proces la 26 mai 2022, conform scrisorii de însoțire (f.d. 158). Astfel, cererea de recurs declarată este depusă în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de reprezentantul recurenteii Cristina Popa, avocatul Liubomir Dudulica, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea

esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, cererea de recurs declarată de reprezentantul recurentei Cristina Popa, avocatul Liubomir Dudulica, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul părții recurente cu soluția pronunțată de prima instanță și instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII, Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de

o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera ca fiind inadmisibilă cererea de recurs declarată de reprezentantul recurenteii Cristina Popa, avocatul Liubomir Dudulica.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de reprezentantul recurenteii Cristina Popa, avocatul Liubomir Dudulica, împotriva deciziei din 19 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

Judecătorii

Victor Burduh

Galina Stratulat